

hele under en slik økonomisk utvikling som nevnt ovenfor, skulle ikke være nødvendig å kommentere nærmere. Det er til og med ytterligere grunn til å understreke det forhold at det er helt på det rene at budsjettene for forsøksstasjonen gjennom etterkrigstiden ikke er kommet opp på et forsvarlig nivå. Det har ikke vært reserver til forsvarlig vedlikehold av eiendom og bygninger, og en har heller ikke kunnet følge med i den tekniske utvikling i sin almindelighet. Forsøksstasjonen er derfor i en meget ugunstig utgangsstilling når vi nå øyensynlig står overfor et hardere økonomisk klima.

Det er likevel å håpe at det for 1965 vil være mulig å få vårt reelle driftsbudsjett opp på det foreslåtte nivå. Det ville hjelpe til å fjerne noe av den følelsen en har av en kamp for å holde hodet over vannet, og det ville naturligvis gi oss en viss mulighet for igjen å kunne øke forsøksvirksomheten. Vårt budsjettforslag kan kanskje best illustreres med et eksempel fra føringslæren hvor den totale budsjettsum er lik summen av vedlikehold- og produksjonsfør. Når noe blir strøket går det selvsagt først og fremst ut over produksjonsfôret, og skjer det en sterk nedskjæring, vil det følgelig også gå ut over vedlikeholdsfôret i større eller mindre utstrekning alt etter hvor meget som blir tatt vekk eller strøket.

Når det gjelder forsøksstasjonens byggeprosjekter har jeg ikke berørt disse i forbindelse med driftsbudsjettet, da disse forutsettes tatt med i selskapets hovedbudsjett.

Mære, den 13. januar 1964.

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nils Vikeland

(sign.)

ORIENTERING OM «MASKINPRØVEBRUKET» PÅ VIKEID

Fra landbruksteknisk institutts
og Det norske myrselskaps virksomhet

Av rektor Kristian Lockert og konsulent Per Hornburg.

Landbruksteknisk Institutts avdeling for Nord-Norge ligger på eiendommen *Vikeid* i Sortland herred. Eiendommen ble i 1939 innkjøpt av Sortland kommune, og fikk ved skylddelingen navnet *Vikeid*. Eiendommens areal utgjorde 1 712 dekar. Senere ble innkjøpt bureisingsbrukene *Bruland* og *Elvekroken* på henholdsvis 105 dekar og 150 dekar, slik at eiendommens jordareal i dag er på 1 967 dekar.

Vikeid ligger omtrent midt i *Vesterålen*, ca. 12 km nordvest for bygdesentret *Sortland*. Geografisk er beliggenheten ca. 68° 45' n. b. og 15° 15' ø. l. Eiendommen beskyttes bra mot nordlige vinder av

300—500 m høye fjell, men mot vest og øst er det åpent, så stedet er meget utsatt for «vesta-været».

Klimaet kan stort sett karakteriseres som et kjølig kystklima med høy luftfuktighet.

En stor del av *jordsmonnet* på Vikeid er myr. Fastmarka er vesentlig skogbevakst morenejord av bra kvalitet. I naturlig lagring er denne morenejorda — som mest all fastmarksjord i Vesterålen — mer eller mindre podsolt, men fast aurhelle forekommer mer sjelden.

Når det gjelder *myrene* på eiendommen, foretok *Det norske myrselskap* ved konsulent *Per Hornburg* en del undersøkelser i 1949. Undersøkelsene omfattet all myr på eiendommen unntatt på bruket Elvekroken som på det daværende tidspunkt ikke var innkjøpt. Av totalarealet på 1817 dekar ble 1155 dekar utskilt som myr. Herav ble 54,7 % klassifisert som *grasrik kvitmosemyr* og 31,6 % som *lyngrik kvitmosemyr*, dvs. at 86,3 % av myrarealet består av mosemyr. De resterende 13,7 % er grasmyr, hvorav en halvpart ble klassifisert som *grasmyr av starrtypen* og en halvpart som *grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen*.

En stor del av *myrene* på Vikeid har gode hellings- og avløpsforhold, men på de sentrale myrområder er overflateforholdene nokså vanskelige, idet det finnes mange pøyter, tjønn og store mosetuer. På eiendommen er det også en del såkalte «bakkemyrer», og her er overflaten oftest fast og jevn.

Når det gjelder *myrenes* kvalitet som dyrkingsjord, viste undersøkelsen at fortorvingsgraden (H) i 0,5—1,0 m-sjiktet oftest var H5—H6 etter von Post' 10-delte skala. Men det finnes også en del grunne myrer med brenntorv (H7) like under dyrkingssjiktet. Ellers er det flere myrer som inneholder brenntorv av god kvalitet i praktisk talt hele profilet. *Formoldingen* av dyrkingssjiktet varierte en del med fuktighetsforholdene og myrtypen, men oftest forholder det seg slik at mosemyrene er fra svakt til noenlunde vel formolda. På *grasmyrpartiene* er formoldingen noe bedre dersom ikke markfuktigheten er for stor. Myrddybden varierer mellom yttergrensene 0,3 m til noe over 4 m. I gjennomsnitt for alle borerer som ble foretatt, var myrddybden 1,2 m. *Undergrunnen* består mest av sand og grus. Bare i få tilfeller hviler myra direkte på berget.

Innholdet av *plantenæringsstoffer* er lite i myrjorda på Vikeid, som for øvrig ellers i *myrene* i Vesterålen. En del kjemiske analyser fra *mosemyr* viser litervekter fra ca. 80 g til ca. 120 g i vannfri torv. Askeinnholdet er sjelden over 3—5 %, og nitrogeninnholdet varierer vanligst fra ca. 1,3 % til noe over 2 %. Innholdet av kalk ligger på ca. 0,5 % og noe under dette. Reaksjonen varierer omkring pH 4,5 og pH 5,5, dvs. fra sterkt sur til middels sur reaksjon. Prøver fra *grasmyr* viser noe høyere litervekter og askeinnhold enn mosemyrprøvene. Ellers er innholdet av *plantenæringsstoffer* nokså vari-

abelt i grasmyrene på Vikeid, men stort sett er det noe høyere enn i mosemyrene.

På møte i Nordland fylkesting i juni 1939 ble det vedtatt å opprette en småbruksskole for Nordland fylke på Vikeid. Sortland kommune disponerte som nevnt et større jordareal av gården Vik's utmark, eiendommen Vikeid, og denne jorda og bureisingsbruket Bru-land ble stilt gratis til disposisjon som skolegård. Imidlertid ble skolen senere henlagt til Kleiva, så eiendommen Vikeid ble liggende unyttet.

Allerede under siste krig ble det arbeidet med spørsmålet om å få reist en *myrforsøksstasjon* i Vesterålen. Men først høsten 1945 tok planene fast form i og med at *Nordland landbruksselskap* ba *Det norske myrselskap* om bistand til å løse saken. Myrselskapet stilte seg positivt, og i dets søknad om statsbidrag for 1946 ble det foreslått å legge en *forsøksfilial i myr dyrking for Nord-Norge* på Vikeid. Denne plan ble senere forlatt, og i 1949 foreslo Myrseskapet overfor Landbruksdepartementet at det ble opprettet en *forsøksstasjon i maskinell myr dyrking m. v. for kystbygdene i Nord-Norge*, og søkte om nødvendige bevilgninger til gjennomføring av planen — en plan som for øvrig ble støttet av landbruksselskapene i Nordland og Troms (jfr. Medd. fra Det norske myrselskap, nr. 5, 1949). Sortland kommune hadde da ved vedtak av 16/6 1949 gitt Myrselskapet håndgivelse på eiendommen Vikeid til nevnte formål. Dessverre fant Landbruksdepartementet ikke å kunne bevilge nødvendige midler da, og etter at Myrselskapet hadde gjentatt søknaden om statsbidrag i 1950, men med negativt resultat, stilte Myrselskapet eiendommen igjen til disposisjon for Sortland kommune i tilfelle andre løsninger kom på tale.

I 1952 overdrog så Sortland kommune eiendommen som gave til Nordland, Troms og Finnmark landbruksselskaper, med forbehold om at eiendommen skulle bebygges og drives som *opplæringsanstalt i mekanisert jordbruk for Nord-Norge*. Det var mange tungtveiende årsaker som lå til grunn for den utbygging som ble satt i gang på Vikeid i 1953. Det kan i den forbindelse være av interesse å høre hva fylkeslandbrukssjef *Bjarne Hovde* uttalte i samband med at anlegget på Vikeid var tatt i bruk:

«Også Nord-Norsk jordbruks framtid vil være bestemt av en hurtig rasjonalisering i bruksstørrelse og drift. Herunder vil mekaniseringen spille en avgjørende rolle. En forsvarlig mekanisering av landsdelens jordbruk under hensyntagen til bruksstørrelse, avstander, kommunikasjoner, kombinasjonsdrift og det ytterst svake faglige grunnlag sammenholdt med den svære kapitalinnsats denne vil kreve, gjør det nødvendig å treffe særlige tiltak for å kunne gi bøndene råd og opplæring, så man kan unngå altfor mange og store feilgrep med tilsvarende øde av kapital.»

Maskinprøvebruket på Vikeid i Sortland.

Fot. Skjægstad.

Eiendommen Vikeid frambød seg, etter at planene om småbruks-skole eller demonstrasjonsgård/forsøks-gård ikke var aktuelle lenger, som gunstig for plassering av en slik «opplæringsanstalt» for Nord-Norge. Videre representerte myrområdene arbeidsfelter med problemer som man spesielt i Nord-Norge var interessert i løsningen av, ved forskning og vegledning innen landsdelen.

Jordbrukets produksjons- og rasjonaliseringskomité hadde allerede i sin innstilling av 1946 foreslått at Landbruksteknisk Institutt skulle ha en underavdeling for Vestlandet og en for Nord-Norge. Det var så fylkeslandbrukssjef *Hovde* med tilslutning av daværende fylkeslandbrukssjef *Sollie* i Troms og fylkeslandbrukssjef *Sigstadstø* i Finnmark som gjorde opptakten til å få opprettet en «opplæringsanstalt i mekanisert jordbruksdrift for Nord-Norge». Planen ble sterkt understøttet av det etter hvert påtrengende behov for opplæring og vegledning som den sterke mekanisering førte med seg. Videre var det en avgjørende faktor at *Utbyggingsfondet for Nord-Norge* innså nødvendigheten av opplæring og vegledning innenfor landbruksteknikken, og bevilget midler til første byggetrinn, samt til nødvendig innkjøp av maskiner og utstyr. Det ble også lagt vekt på et samarbeid med *Kleiva landbruksskole*, og man baserte opplegget på at elevene på Vikeid skulle innkvarteres i landbruksskolens internat.

Ved det konstituerende møte som ble holdt i Landbruksdeparte-

mentet den 13. november 1952, ble det besluttet at den nye opplæringsanstalten på Vikeid skulle hete «*Lære- og prøvebruk i mekanisert jordbruk for Nord-Norge*». Navnet var noe upraktisk å bruke, så man benytter til daglig navnet «Maskinprøvebruket», et navn som vel avdelingen er mest kjent under.

Som styre ble valgt de tidligere nevnte landbrukssjefer i Nordland, Troms og Finnmark, samt professor *Ø. Haugen* fra Landbruksteknisk Institutt. Han representerte samtidig Landbruksdepartementet i styret. Det ble inngått avtale med Landbruksteknisk Institutt som skulle påta seg driften av den nye anstalten. Som midlertidig leder for utbygging og drift ble ansatt daværende ekstraassistent ved Landbruksteknisk Institutt, landbrukskandidat *Kristian Lockert*, som fortsatt er leder på Vikeid.

Planene for utbyggingen ble påbegynt på ettersommeren 1952, idet daværende fylkesagronom *O. Weisert* laget første utkast. Dette ble videre bearbeidet av Landbruksteknisk Institutt, og senere etter Landbruksdepartementets anmodning overtatt av Riksarkitekten. Det ble foreslått reist en undervisningsbygning på ca. 385 m² grunnflate i 1 etg. til den teoretiske og den verksted-praktiske opplæring, samt en garasje på ca. 250 m² for maskiner og utstyr. Undervisningsbygningen skulle inneholde en skolesal med plass for 16 elever, som skulle være kursenes kapasitet. Videre var det planlagt et motortraktorverksted og smierom, et mindre lagerrom, snekkerreparasjonsrom, kontor, tekjøkken, instruktørrom, samt nødvendige toalettrom. Bygningens kvistetasje ga plass til en lærerleilighet. Videre kan nevnes at et dårlig vedlikeholdt våningshus på Bruland, ble restaurert med henblikk på å tjene som funksjonærbolig.

Byggearbeidene tok til sommeren 1953. Gravingsarbeidene ble utført med det maskinutstyr som Landbruksteknisk Institutt tilfeldigvis hadde plassert i Sortland. Instituttet hadde nemlig i 1950—52 gjennomført en rekke nydyrkingsforsøk i Nord-Norge, bl. a. i Holmstaddalen, Hadsel, og i Malangen, Troms. Som et interessant ledd i utviklingen må nevnes at instituttet med de nevnte maskiner arrangerte det første bulldozer- og gravemaskinkurs i Nord-Norge vinteren 1950/51. Et gammelt bilverksted på Bønes nær Kleiva landbruksskole tjente som skolebygning. Våren 1954 var bygningene og anlegget såvidt ferdig at kursvirksomheten kunne settes i gang. De bygge- og anleggsarbeider som var utført, innkjøp av maskiner og utstyr, samt første års drift kostet ca. kr. 750 000.00, og en syntes å ha fått meget for pengene.

På et tidlig tidspunkt hadde *Det norske myrselskap* vist interesse for å utnytte eiendommens brenntorv- og strøtorvmyrer i forsøksøyemed. Således ble det under ledelse av konsulent *Per Hornburg* i 1953 satt i gang prøving med et *maskintorvanlegg* og et *formbrenselanlegg*. Til anleggene ble det ført opp et mindre maskinhus, samt en del torvhus for ettertørking og lagring av torv. *Maskintorvan-*

Fra maskintorvanlegget på Vikeid 1955. Utkjøring av maskintorv med traktor og slede.

Fot. P. H.

legget besto av Ådal Bruk's torvkvern med elevator. Som drivkraft ble nyttet en 30 Hk Deering traktor. Transporten av torva til tørkefeltet foregikk på trallespor med etasjevogner. Det ble også prøvd utkjøring med traktor og slede. Senere ble det prøvd et noe større anlegg med Ham-Jern torvkvern og utlegg av torva med linebane. Prøvene viste at de naturlige forhold var bra på Vikeid for maskintorvdrift i de fleste år frem til 1959, da forsøkene ble avsluttet. Ved et utlegg i sesongen ble det produsert torv av meget god kvalitet. Maskinprøvebruket baserte oppvarmingen i undervisningsbygningen på maskintorv, og det ble innkjøpt en dansk Reck's torvfyringskjele til formålet. Eppersom arbeidsomkostningene steg, falt torvbrensløst for dyrt, og Maskinprøvebruket gikk etter hvert over til koksfyring.

Ved *formbrenselanlegget* ble det prøvd en enkel form for «brikettering» av torven — den såkalte «*formbrenselmetode*» som ble mye nyttet bl.a. i Danmark under siste krig og senere. Her i landet var denne form for brenntorvproduksjon ikke nevneverdig prøvd tidligere. Resultatet av prøvene på Vikeid viste at klimaforholdene der ikke egnet seg for produksjon av torvpulver ved fresing eller harving, noe som formbrenselmetoden egentlig er basert på. Det ble derfor prøvd en annen metode for å skaffe råstoff til «briketteringen», nemlig stikking, eventuelt oppløying av torv om høsten, frysing om vinteren og etterfølgende tørking på forsommeren. Slik frossen brenntorv lar seg lett knuse til pulver, og dette torvpulveret var godt brukbart til fremstilling av formbrenselbriketter. En viser ellers til Medd. fra Det norske myrselskap, nr. 4, 1960, når det gjelder detaljer om disse prøver.

I årene 1954—59 har det også vært utført forsøk med *tørking av strøtorv* på Vikeid. Disse forsøk har vist at såkalt bakketørking av strøtorv er en meget usikker tørkemetode under værforholdene her i Vesterålen. Derimot er forholdene bra for tørking på hesje. Resultatene av disse forsøk er publisert i Medd. fra Det norske myrselskap, nr. 1, 1960.

Planene for Landbruksteknisk Instituttets virksomhet på Vikeid gikk i samsvar med forutsetningene for bruken av eiendommen og det påtrengende behov, ut på å arrangere kurs i stell og bruk av maskinelt utstyr i landbruket. Det hadde i Nord-Norge vist seg stor interesse for maskinell nydyrking, og på hovedkursene ble det lagt vekt på opplæring i stell og bruk av tyngre utstyr for nydyrking, kanalisering m. v. Disse kurs ble derfor kalt *nydyrkingskurser*. Kursplanen gikk ut på at det årlig skulle arrangeres to 3-måneders nydyrking- og landbruksmaskinkurs, og to 1-måneders traktor- og landbruksmaskinkurs. Denne plan har i store trekk vært fulgt helt fram til årsskiftet 1962/63.

Følgende oversikt viser søkningen til de forskjellige kurs og antall elever utgått fra Vikeid (se tabell side 111):

I tillegg til de faste kurser har det vært arrangert en rekke kortere og lengre demonstrasjonskurs rundt om i landsdelen, og det har vært avsett instruktørhjelp til landbruksmaskinkurs på forskjellige steder, bl. a. på Sømna, Tjøtta, Evenes, Målselv og Karasjok. Det har også vært holdt årlige kurser for elevene på Nordland landbrukskole i Kleiva og Bodin, og på Statens hagebruksskole, Rå. Disse kurs har skolen selv etter hvert besørget.

Personalet på Maskinprøvebruket har fra starten av, foruten bestyrer også bestått av 2 instruktører og 1 agronom. Instruktørstillingene er senere omorganisert til landbruksmaskinlærerstillinger.

Som foranstående oversikt viser har søkningen til kursene vært meget god. De erfaringer som Landbruksteknisk Institutt hadde høstet ved sine øvrige kursarrangement, ble også lagt til grunn ved kursene på Vikeid, selv om Vikeid-kursene har hatt et mer spesielt tilsnitt. Som et ledd i den praktiske opplæring av elevene har det år om annet vært gjennomført en del kanaliserings-, grøftings- og nydyrkarbeider. Det har særlig vært lagt vekt på opplæring i riktig utførelse av dreneringsarbeidene.

Som nevnt innledningsvis består jorda på Vikeid hovedsakelig av myr. Det var viktig å få avløp for alle vasshol og tjønn. Kampen mot «vasstrollet» førte til konstruksjonen av *Vikeidplogen*. Av budsjettmessige grunner har avdelingen på Vikeid tidligere ikke hatt anledning til å drive forskingsarbeid, så etter at prototypen av Vikeid-plogen hadde vist seg brukbar, ble de videre utprøvinger av plogen foretatt ved LTI på Ås. De praktiske prøver forgikk ved ploying av grøfter på myr hvor det skulle plantes skog, bl. a. i Fur-

År	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	I alt
5 mndrs. kurs										2	
Antall søkere										82	82
» opptatt										24	24
3 mndrs. kurs	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	
Antall søkere	18	42	40	39	53	60	14	66	34		446
» opptatt	12	28	24	20	24	28	26	28	14		204
2 mndrs. kurs	1							1	1		
Antall søkere	24							65	68		157
» opptatt	16							16	16		48
1 mndrs. kurs	1	2	2	2	2	2	2	1	1		
Antall søkere	28	51	39	44	40	42	45	18			307
» opptatt	16	32	29	32	23	28	32	10			202
Andre kurs	3	5	3	3	3	5	2	1		1	
Deltakere	35	90	51	65	28	75	45	17		6	412

nes, Løten og Vang almenninger og flere steder. Plogen viste seg særlig godt egnet til oppløying av skogsgrøfter på myr.

Så værhardt og utsatt som Vikeid ligger, fant man på et tidlig tidspunkt å burde prøve planting av lebelter. Det ble således i løpet av de 2—3 første år foretatt planting i samarbeid med Statens le-

Prototypen av Vikeidplogen.

Fot. L. T. I.

plantingskonsulent. Som en foreløpig erfaring med disse, og med seinere plantinger som også omfatter bartrær, kan en si at bjørk og selje klarer seg best under forholdene på Vikeid. Men også sitkagran og kvitgran ser ut til å gå bra.

Etter som tiden gikk, ble det mer og mer klart at underbringelsen av elevene ved Kleiva landbruksskoles internat ble uholdbart. Den daglige transport av elevene til og fra Kleiva (2 mil hver veg) under alle slags vær- og føreforhold, og i en overbygget lastebil, ble etter hvert problematisk. Kleiva landbruksskole trengte også etter hvert all internatplass selv. Det ble derfor i 1957 tatt skritt til å få reist et passende internat på Vikeid, og allerede i november 1959 sto internatet ferdig. Det har plass til 20 elever og til husmor og hushjelp. Omkostningene ved reisingen av internatet, inklusive delvis kloakk, vann- og kraftframføring, beløp seg til kr. 430 000.00.

I 1961 ble det bygget nytt vannverk for avdelingen, og i 1961/62 ble det oppført 2 funksjonærboliger av Rødland-typen.

Etter som det ved de praktiske kjøreevelser ble oppdyrket et brukbart jordbruksareal, meldte spørsmålet seg om en tjenlig måte å omsette grasavlingen på. I Vesterålen er det ganske stor interesse og muligheter for sauehold, og da *Bygningsteknisk Institutt* på Ås også har fått sin nord-norske avdeling plassert på Sortland, var det naturlig at man i samarbeid med dette institutt planla å få reist et prøvehus for sau på Vikeid. Instituttet var interessert i undersøkelser av sauehustyper for Nord-Norge, og prøvehuset sto ferdig i 1961.

En har på denne måte fått sluttet en krets som forhåpentlig vil kunne tjene som middel for undersøkelser av interesse både når det gjelder mekanisering og bygninger innen landbruket. Og den gjennomstrømming av elever og besøkende som årlig kommer til Vikeid, vil forhåpentlig kunne finne meget av interesse å lære.

Fra 1963 er sivilagronom *Kristen Haug* ansatt som vitenskapelig assistent ved avdelingen. Det er meningen at Landbruksteknisk Institutt skal drive forskingsarbeid av spesiell interesse for landsdelen. Her kan nevnes at det allerede er i gang *skoggroftingsforsøk på myr* etter planer utarbeidet av forsøksleder *Boris Meshechok* ved Det norske Skogsforsøksvesen, samt forsøk over *groftemetoder på myr* for *Selskapet Ny Jord* og *Rådet for jordbruksforsøk*. Videre kan nevnes at det er planlagt et *mikronæringsstoff-forsøk på myr* i samarbeid med Myrselskapets forsøksstasjon på Mæresmyra i Sparbu.

Fra 1963 er avdelingens kursplan blitt endret, bl. a. på grunn av at søkningen til de korte kursene var avtagende. En hadde håpet at 1 månedskursene ville passe godt som gårdbrukerkurs i stell og bruk av traktorer og landbruksmaskiner. Men få gårdbrukere søkte, selv om kursene var lagt til en beleilig årstid. Den sterke praktiske betoning av kursene, særlig når det gjaldt reparasjonsteknikk og spesialmaskinøvelser, talte for en *utvidelse av kurslengden*. Det er

Grøfting med Vikeidplogen for skogplanting i Vang almenning.

Fot. L. T. I.

videre tydelig at de interesserte ungdommer fortrinnsvis søker kurser og utdannelse som gir grunnlag for et yrke. En vil bedre imøtekomme dette ved noe lengre kurstid.

Det arrangeres således nå to 5—måneders kurs hvert år. Det første tar til ca. 10 januar, og tar opp søkere fortrinnsvis fra Nord-Norge tilknyttet mekaniseringssektoren i jordbruket. Det andre kurs tar til ca. 10. august, og er beregnet på søkere fra hele landet med fagskole i jordbruk, hagebruk eller skogbruk. Begge kurs gir teoretisk/praktisk opplæring i aktuelle tekniske fag, metoder, arbeidsteknikk, innføring i kostnadsregning, maskinregnskap, arbeidsledelse m. v. Ved disse kurs er det muligheter for stipend og tilskott.

For øvrig er maskinopplæringen i landbruket gjenstand for stadig nyvurdering, og til en viss grad endringer. Men f. t. følger en et opplegg som skulle være aktuelt i dag.

Ved den kombinerte virksomhet som etter hvert drives på Vikeid, har en gode muligheter til å vise elever og besøkende aktuelle ting og problemer. Det er derfor viktig at man har midler til å holde utstyr og læremidler som til enhver tid følger utviklingen. Det er også viktig at de som skal stelle med disse ting, har gode kontakter både innenlands og utenlands når det gjelder forskningsoppgavene. Dessverre har man på Vikeid den ulmpe at reiseveger og reiseomkostninger til de aktuelle sentra blir lang og kostbar. En vil imidlertid håpe at dette i fremtiden ikke skal bli noen bremse på den iver og den innsats som må til for løsningen av viktige oppgaver.